

Stefan Moysa

"La liturgie pénitentielle dans la Bible", E. Lipiński, Paris 1969 :
[recenzja]

Collectanea Theologica 40/3, 190

1970

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

5, 17; Ap 21, 5) wielokrotnie sprawdza się w historii chrześcijaństwa. Aplikuje ją również do ówczesnej „godziny” dziejów Europy. Jednak na tym odcinku zawodzi talent autora, który staje się niepokojąco partykularystyczny i stronniczy. Ryzykownie stosuje do swego narodu symboliczne obrazy, jakie na kartach Starego Testamentu oznaczają naród wybrany i jego funkcję w dziejach, oraz konstatuje identyczność dróg historii zbawienia z losem własnego narodu.

Ks. Jan Sieg SJ, Kraków

E. LIPIŃSKI, *La liturgie pénitentielle dans la Bible*, Paris 1969, Les Editions du Cerf, s. 116, (Lectio divina 52).

Znany egezegeta łowański narodowości polskiej, przedstawia formy liturgii pokutnej w Starym Testamencie. W razie jakiegś klęski narodowej (np. przegrana bitwa, epidemia, długotrwała susza) ogłaszano w dawnym Izraelu dni pokuty związane z określonymi obrzędami. Na obrzędy te zwoływano lud dźwiękiem rogu (por. J1 2,5) a obejmowały one ścisły post (trzeba było powstrzymać się od wszelkiego pokarmu i napoju do wieczora), zrezygnować z używania pachnideł, obcowania małżeńskiego, pracy zarobkowej i kupiectwa. Przywdziewano wory pokutne (por. Iz 22, 12; Jr 4, 8), posypywano głowy popiołem, biczowano się nieraz do krwi, tarzano się w prochu i popiele (Jr 6, 26; Mi 1, 10). Obrzędy te często były połączone ze wspólnym wyznaniem grzechów. Wszystkie te gesty miały wykazać zależność człowieka od Jahwe i prośbę o przebaczenie.

W ramach takich liturgii pokutnych powstały około VI wieku narodowe psalmy błagalne, odpowiadające potrzebie wspólnego wyznawania grzechów przed Panem. Autor szczegółowo przedstawia charakterystykę i strukturę literacką tych psalmów. Składają się one z wstępnego wyznania, takiego jak „Jahwe!” (Ps 60, 3; 79, 1; 83, 2) albo „Pasterzu Izraela!” (Ps 80, 2), po czym następuje skarga narodu stanowiąca zazwyczaj mniej lub więcej ukryty wyrzut skierowany pod adresem Jahwe: „Tyś jednak odpędził i odrzucił, rozgniewałeś się srodze na twego pomazańca” (Ps 88, 39). Zawierają one też lamentacje nad losem Izraela (np. Ps 79, 4), oskarżenie pod adresem nieprzyjaciół (Ps. 44, 14—15), a także czasem uzalenie się z powodu klęsk naturalnych, co wskazuje na związek tych psalmów z liturgią pokutną odprawianą z okazji tego rodzaju klęsk (por. np. Ps 60, 3—7, który jest uskarżaniem się na skutki trzęsienia ziemi). Wszystkie skargi i wezwania zmierzają do tego, aby skłonić Boga do interwencji kładącej kres nieszczęściu i dlatego w narodowych psalmach błagalnych nie brakuje nigdy natarczywej modlitwy błagalnej np.: „Zabłyśnij, który siedzisz na cherubach... Wzbudź twą potęgę i przyjdź nas zbawić” (Ps 79, 2,4).

Liturgie pokutne jako wezwania Bożego miłosierdzia domagają się odpowiedzi. Znajdujemy je w pismach natchnionych Starego Testamentu w formie orędzi Jahwe do narodu, jak na przykład: „Wysłucham się w to, co mówi Pan Bóg: oto ogłasza pokój ludowi swemu i świętym swoim i tym, którzy do niego sercem się zwracają” (Ps 84, 9).

Studium Lipińskiego jest niezwykle gruntowne, choć autor rezygnuje świadomie z terminów technicznych, a wyrazy hebrajskie podaje zawsze w transkrypcji, aby umożliwić szerszy odbiór dzieła. W czasach, gdy Kościół odkrywa coraz to bardziej społeczny wymiar sakramentu pokuty i gdy ten społeczny wymiar znajduje swój wyraz w liturgii, dokładne opracowanie liturgii pokutnej w Biblii napewno bardzo się przyczyni, aby obecne eksperymenty i poszukiwania uzyskały głębsze teologiczne uzasadnienie.

Ks. Stefan Moysa SJ, Warszawa